

□ □ □ **Neversčių botaninis draustinis**

Įsteigtas išsaugoti natūralias *uosynų* bendrijas, įskaitant Europos Bendrijos svarbos plačialapių ir mišrių miškų buveinės plotus. Paprastasis uosis auga greitai, ypač 20—40 (50) metų amžiaus. Uosis — ilgaamžis medis, gyvenantis daugiau kaip 200—300 metų.

Dirvožemiui paprastasis uosis yra reikliausias iš visų Lietuvos miškų medžių. Jis mėgsta karbonatinis, humusingus, drėgnus, glėjiškus priemolio dirvožemius. Todėl uosis yra geras derlingų augaviečių indikatorius. Yra atvejų, kai uosynai gerai auga lengvuose gūbriuoto paviršiaus dirvožemiuose su giliu gruntiniu vandeniu (Sužionių miškas). Labai našūs uosynai auga upių aliuvinių nuogulų dirvožemiuose (Vidzgirio miškas). Uosis tolerantiškas drėgmės pertekliui ar net užtvindymui. Esant drėgmės stygiui ir kai gruntinis vanduo slūgso gilesniuose dirvožemio sluoksniuose, uosis suformuoja liemeninę šaknį su gausybe šoninių šaknų, susitelkusių humusingame dirvožemio sluoksnyje. Kai gruntinis vanduo negiliai, susidaro paviršinė — inkarinė šaknų sistema iš daugybės šoninių vertikaliai išsidėsčiusių šaknelių.

Apskritai paprastasis uosis santykinai gerai patenka tokiais stresiniais veiksniais kaip karštis, sausra, drėgmės perteklius, didelis dirvožemio rūgštumas. Atsparus oro taršai.

Dažniausiai uosius pažeidžia vabzdžiai ir žvėrys. Vabzdžiai, dažniausiai lapgraužiai (*Chrysomelidae*), o žvėrys — elniniai (jie laupo kamienų žievę). Tarp liemenų kenkėjų dažnesnis didysis uosinis karnagraužis (*Hylesinus crenatus*), nors šiaip uosis neturi tik jam būdingų kenkėjų: daugybė fitofagų, kurie pažeidžia visų kitų rūšių medžius, puola ir uosį. Uosių sėklomis minta uosinis sėklagraužis (*Lignoides enucleator*).

Apie 5% medžių yra pažeisti medieną pūdančių grybų. Puviniu paprastai užsikrečiama per žvėrių padarytas žaizdas. Dažniausias puvinio sukėlėjas — kietoji pintis (*Phellinus igniarius*). Uosynuose dažnos vėžinės ligos.

Pastaruoju metu nerasime džiūties nepažeisto uosių medyno, o iš arčiau apžiūrėję iš pažiūros sveiką medį, daugeliu atveju pastebėsime pragaištingos ligos požymius – nekrozės pažeistus ūglius, šakeles, lapkočius. Panašios uosių būklės blogėjimo tendencijos matomos ir kai-myninėse šalyse. Miško fitopatologai, atlikę stebėjimus Lietuvos uosynuose, neturi vienos nuomonės: vieni mano, kad prie uosynų žuvimo prisideda šaknis parazituojančios *Armillaria* genties grybai (Vasiliauskas, 1998), kiti teigia, kad svarbiausias veiksnys yra *Nectria* genties grybai (Vasiliauskas, 1999). Įdomiausia tai, kad nei *Nectria*, nei *Armillaria* genčių grybai iki šiol nebuvo būdingi uosio kenkėjai.

Mokslininkai nustatė, kad stichinei nelaimi prilygintą uosių džiūtį sukelia patogeninis grybas *Chalara fraxinea* (lytinė stadija *Hymenoscyphus pseudoalbidus*) (Gustienė, 2010).